

Jordbruksutskottets betänkande

1984/85:5

om stöd till trädgårdsnäringen

I motion 1983/84:1826 av Bo Arvidson och Ingvar Eriksson (båda m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs angående olika åtgärder för att främja trädgårdsnäringen.

Vissa uppgifter om trädgårdsodlingens omfattning

Trädgårdsnäringen omfattar knappt 5 000 företag – vid 4 000 företag bedrivs frilandsodling och vid 1 900 företag växthusodling. Under den senaste femårsperioden har antalet företag inom trädgårdsnäringen minskat med 1 000.

Bruttoproduktionsvärdet inom trädgårdsnäringen uppgick 1980 till ca 1 miljard kronor. I sektorstudien antas att produktionen av trädgårdsprodukter blir oförändrad under 1980-talet. Produktionens framtida utveckling sammanhänger dock i stor utsträckning med energiprisernas utveckling (för växthusodlingen) och i vilken utsträckning andra länder satsar på trädgårdsproduktion.

Det saknas aktuella uppgifter om sysselsättningen i trädgårdsnäringen. I mitten av 1970-talet var ca 17 000 sysselsatta vid företag med frilandsproduktion och ca 7 500 sysselsatta inom växthussektorn. Arealmässigt är frilandsodlingen ungefär oförändrad i dagsläget jämfört med mitten av 1970-talet, medan det har varit en kraftig minskning för växthusodlingen. Överförs den arealmässiga minskningen till antal sysselsatta borde det totala antalet sysselsatta inom trädgårdsnäringen i dagsläget ligga under 25 000.

Trädgårdsodlingen är framför allt lokaliserad till de sydligare delarna av landet. Skåne svarar för ca 60 % av den totala trädgårdsproduktionen. Endast härodlingen uppvisar en någorlunda jämn fördelning över landet.

Riksdagens behandling av vissa frågor rörande trädgårdsnäringen vid riksmötet 1983/84

I samband med behandlingen av 1984 års budgetproposition behandlades några motionsyrkanden med förslag till åtgärder i syfte att stödja trädgårdsnäringen. Utskottet framhöll i nämnda sammanhang bl. a. (JoU 1983/84:25, p. 7) att marknadsstödjande åtgärder inom trädgårdsnäringen kunde stödjas bl. a. med handelsgödselavgiftsmedel som tillförs trädgårdsnäringen. Utskottet erinrade vidare om att förhållandena för trädgårdsnäringen förbättrats i flera avseenden under senare tid. Bl. a. hade den hösten 1982 genomförda devalveringen inneburit en klar förbättring av den svenska

trädgårdsnäringsens konkurrenskraft. Någon anledning för riksdagen att som motionärerna föreslog gå närmare in på beredningsarbetets bedrivande inom regeringskansliet i hithörande frågor fann utskottet inte föreligga. Motionsyrkandena avstyrktes därför. Riksdagen följde utskottet.

Beträffande trädgårdsnäringsen i allmänhet innebar riksdagens beslut för innevarande budgetår en kreditgarantiram av 55 milj. kr. för finansieringsstöd till näringsens rationalisering. Vidare anvisades en oförändrad bidragsram på sammanlagt 7 milj. kr. för ändamål rörande rationalisering och energisparande åtgärder inom trädgårdsnäringsen. Under anslaget till främjande av trädgårdsnäringsen anvisades dessutom oförändrat belopp av 900 000 kr. för vissa för näringsen allmännyttiga ändamål.

I ett yttrande till skatteutskottet över en motion om tullen på vissa trädgårdsprodukter framhöll utskottet vikten av att regeringen och berörda myndigheter med uppmärksamhet följer utvecklingen på trädgårdsnäringsens område och vidtar de åtgärder som kan befinnas erforderliga. Såvitt gällde jordbruksutskottets beredningsområde förelåg, anförde utskottet, allmän enighet om att näringsen som hittills borde stödjas genom bl. a. forskning, försök, rådgivning och finansiellt stöd. Självfallet var det också angeläget att man inom ramen för det handelspolitiska samarbetet tog till vara alla möjligheter som gavs att skydda den inhemska trädgårdsnäringsen genom en lämplig anpassning av tullar m. m. Utskottet utgick bl. a. från att behovet att anpassa viktullarnas värde till penningvärdet förändringar noga uppmärksammades i detta sammanhang (JoU 1983/84:3 y). Mot bakgrund av bl. a. utskottets yttrande uttalade sig skatteutskottet till förmån för åtgärder för att förstärka tullskyddet för den svenska trädgårdsodlingen (SKU 1983/84:39).

Frågedebatt i riksdagen den 6 mars 1984

I svar på frågor av Lennart Brunander (c) och Bo Arvidson (m) konstaterade jordbruksminister Svante Lundkvist att regeringens åtgärder för att förbättra landets ekonomi, bl. a. den under hösten 1982 genomförda devalveringen, varit lyckosamma och tillsammans med det allmänt förbättrade ekonomiska läget skapat bättre förutsättningar också för svensk trädgårdsnäringsen.

Nu nämnda åtgärder hade följts upp av regeringen i budgetpolitiken. Syftet därmed var att hålla vårt kostnadsläge under kontroll och motverka riskerna för en inflation som skulle äventyra de gynnsamma effekterna av devalveringen. I detta låg också att vi måste fortsätta att vara restriktiva när det gäller de statliga utgifterna.

Av vad jordbruksministern nu sagt framgick att regeringen när det gäller såväl trädgårdsnäringsen som näringslivet i övrigt funnit generella ekonomisk-politiska åtgärder för att stärka konkurrenskraften mer ändamålsenliga än direkta stödåtgärder.

I en följande replik framhöll jordbruksministern att regeringen, när det gäller tullar och importfrågor, fortlöpande följde dessa frågor med stor uppmärksamhet.

Utskottet

I föreliggande motion, som väckts under allmänna motionstiden 1984, erinras om att 1974 års trädgårdsutredning 1982 avlämnade ett betänkande med ett antal förslag som syftade till att förbättra situationen för trädgårdsnäringsen. Olika framställningar med samma syfte har vidare tillställts regeringen från Trädgårdsnäringsens riksförbund. Motionärerna framhåller att trädgårdsnäringsen under senare år arbetat under besvärliga förhållanden, bl. a. till följd av de ökade oljekostnaderna. De anser därför att regeringen snarast bör förelägga riksdagen en proposition om åtgärder för att främja trädgårdsnäringsen.

Utskottet har vid upprepade tillfällen framhållit att det är angeläget att åtgärder vidtas för att slå vakt om den svenska trädgårdsnäringsen och stärka dess internationella konkurrenskraft. Den i oktober 1982 företagna devalueringen av den svenska kronan med 16 % har medfört en förstärkning av Sveriges relativa kostnadsläge och bl. a. inneburit att förhållandena för den svenska trädgårdsnäringsen under senare tid har förbättrats. Enligt utskottets mening är det dock alltså viktigt att regeringen och berörda myndigheter med uppmärksamhet följer utvecklingen på området och vidtar de åtgärder som kan befinnas erforderliga för att ytterligare stödja näringsen. Såvitt gäller utskottets beredningsområde råder, som utskottet tidigare framhållit, allmän enighet om att näringsen som hittills bör stödjas genom bl. a. forskning, rådgivning och finansiellt stöd.

Jordbruksministern har i en frågedebatt under våren vitsordat att regeringen, när det gäller tullen och importfrågor på trädgårdsnäringsens område, fortlöpande följer utvecklingen med stor uppmärksamhet. I samband härmed bör erinras om att utskottet, som i det föregående redovisats, nyligen yttrade sig till skatteutskottet över en motion om tulltaxan på vissa varor och därvid framhöll angelägenheten av att man inom ramen för det handelspolitiska samarbetet tog till vara alla möjligheter att skydda den inhemska trädgårdsnäringsen genom en lämplig anpassning av tullen m. m. Utskottet utgick bl. a. från att behovet att anpassa viktullarnas värde till penningvärdeförändringar noga uppmärksammades i detta sammanhang. Skatteutskottet delade jordbruksutskottets uppfattning i bl. a. nämnda hänseende. Även om skatteutskottet fann anledning peka på vissa handelspolitiska problem och hanteringsmässiga och kontrollmässiga svårigheter i sammanhanget fann utskottet det motiverat att tillgripa åtgärder inom tullområdet för att värna om trädgårdsnäringsen, t. ex. för att komma till rätta med besvärande lågprisimport med åtföljande marknadsstörningar. Den urholkning av tullskyddet som inflationen innebär medförde enligt utskottets uppfattning

allvarliga konsekvenser för den svenska trädgårdsodlingen. Skatteutskottet instämde därför i motionärernas krav på en översyn av bestämmelserna om tullskydd för svensk trädgårdsodling.

Enligt vad jordbruksutskottet inhämtat har man inom regeringskansliet påbörjat en undersökning av hithörande frågor i enlighet med riksdagsbeslutet. Avsikten är att resultatet av undersökningen skall kunna redovisas under det instundande vinterhalvåret.

Det kan i detta sammanhang slutligen finnas anledning att nämna att 1983 års livsmedelskommitté i samband med sin samlade översyn av livsmedelsförsörjningen bl. a. beaktar behovet av åtgärder för att förbättra folkhälsan. Kommittén bör därvid redovisa om förändringar är önskvärda av konsumenterna med hänsyn till folkhälsosynpunkter. I direktiven påpekades att konsumenterna givetvis bör ha tillgång till från närings- och hälsosynpunkt tillfredsställande livsmedel till rimliga priser men att de också bör fritt kunna välja dessa livsmedel efter tycke och smak.

Även om livsmedelskommitténs uppdrag primärt tar sikte på jordbrukets produkter måste kommitténs arbete bli av betydelse även för bedömningar av trädgårdsnäringsens fortsatta utveckling.

I avvaktan på resultaten av pågående överväganden och med hänvisning till vad i det föregående i övrigt anförts föreslår utskottet att motionen inte föranleder någon riksdagens vidare åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen lämnar motion 1983/84:1826 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 9 oktober 1984

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Jens Eriksson (m), John Andersson (vpk), Åke Selberg (s), Jan-Eric Virgin (m), Bengt Kronblad (s), Ulf Lönnqvist (s), Wivi-Anne Radesjö (s) och Lars Ernestam (fp).